

nims tenen com a única forma oficial la catalana' i continua: 'Tant l'Institut d'Estudis Catalans com la Universitat de les Illes Balears han manifestat de forma inequívoca que Maó és l'única forma correcta en llengua catalana del topònim corresponent a la ciutat i el municipi de Maó' i 'La forma Mahó, amb h, que era usada abans de la reforma ortogràfica de 1913, és un cas de paraula amb h intervocàlica no etimològica, que a partir de la dita reforma i d'acord amb les normes vigents ha d'escriure's sense la lletra h. Tots els casos que es puguin aportar de documentació del topònim amb h anteriors a la regularització ortogràfica de 1913, o tots els casos posteriors que apareixen escrits sense respectar el criteri establert en aquell moment, no tenen valor a l'hora de determinar la forma correcta, perquè aquesta només es pot establir a partir de les normes ortogràfiques ara vigents.';

Atès que l'informe del senyor Bibiloni conclou: 'A la vista de totes les consideracions precedents, l'única forma oficial del topònim que tractam ha de ser la forma catalana, i aquesta, d'acord amb la normativa ortogràfica en vigor, no pot ser altra que Maó.';

Atesa la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears, que confereix a l'Ajuntament gaudir de la cobertura que ofereix el marc legal vigent per duu a terme la normalització del nom de la ciutat i del municipi;

Atès el Decret 36/1988, de 14 d'abril, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern de les Illes Balears, pel qual s'aproven les formes oficials dels topònims de les Illes Balears i es determina que el nom oficial de la ciutat i del municipi és MAÓ;

Atès l'acord del Ple de l'Ajuntament de Maó, de 30 de juny de 2005, pel qual s'acorda aprovar el canvi del nom oficial de la ciutat i del municipi, que passarà a ser MAÓ, donat que és el nom en català, llengua pròpia de les Illes Balears;

Atès el Reglament orgànic del Consell Insular aprovat dia 16 de desembre de 2002, el qual estableix, en el seu article 70, que corresponen al Consell Executiu totes les competències executives del Consell Insular de Menorca, incloses aquelles que resultin de la transferència o delegació de competències de la comunitat autònoma efectuada sota el marc legal de l'article 39 de l'Estatut d'autonomia de la comunitat autònoma de les Illes Balears;

Atès el Decret de Presidència núm. 583, de 23 de setembre de 2004, de reorganització dels departaments i determinació de les atribucions dels consellers executius en cap dels respectius departaments; que estableix, entre d'altres, que correspon als consellers executius de preparar i proposar als diferents òrgans insulars, en atenció a les competències de cada un, l'adopció dels actes oportuns en relació amb les matèries pròpies del seu departament;

Atesa la proposta de la consellera executiva del Departament de Cooperació Local i Esports;

El Consell Executiu, per unanimitat i en votació ordinària, adopta el següent acord:

Primer. Aprovar el canvi de denominació del nom oficial de la ciutat i del municipi, que passarà a ser MAÓ, atès que és el nom en català, llengua pròpia de les Illes Balears.

Segon. Traslladar aquest acord a l'Excm. Ajuntament de Maó als efectes prevists en els articles 26.3 i 30.1 del Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals, aprovat mitjançant Reial decret 1690/1986, d'11 de juliol, tot indicant que ho ha de comunicar al Registre d'Entitats Locals en el termini d'un mes perquè en modifiqui la corresponent inscripció registral.

Tercer. Publicar el canvi de denominació del nom oficial de la ciutat i del municipi al Butlletí Oficial de l'Estat i al Butlletí Oficial de les Illes Balears tan bon punt la Direcció General de l'Administració Local, Registre d'Entitats Locals, comuniqui la resolució corresponent.

Contra l'acord precedent, que no esgota la via administrativa, es pot interposar:

- en el termini d'un mes a partir de l'endemà de la publicació d'aquest edicte en el BOIB, recurs d'alçada davant la Comissió de Govern del Consell Insular, sens perjudici que pugueu utilitzar qualsevol altre recurs que considereu procedent en dret.

L'esmentat recurs s'entendrà desestimat si, quan hagin transcorregut tres

mesos des de la seva interposició no se us ha notificat la resolució. Contra la desestimació del recurs d'alçada per silenci administratiu podreu interposar recurs contenciós administratiu davant la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Balears, en el termini de sis mesos a comptar des del dia següent a aquell en què es produeix l'acte presumpte.

La presidenta
Joana M. Barceló Martí

Maó, 24 de març de 2006

— o —

Eivissa i Formentera

Num. 5710

Publicació completa de l'acord del Ple del Consell Insular d'Eivissa i Formentera de data 28 de novembre de 2005 on es declaren ses Caramelles de Nadal com a Bé etnològic d'interès cultural immaterial.

Amb data 16 de febrer de 2006 al BOIB núm. 23 es va publicar, extractat, l'acord del Ple del Consell Insular d'Eivissa i Formentera de data 28 de novembre de 2005 on es declaren ses Caramelles de Nadal com a Bé etnològic d'interès cultural immaterial (expedient núm. 85/04).

En tractar-se d'una publicació extractada d'un acord, no va sortir reflectit ni l'origen de ses Caramelles, ni la interpretació de ses Caramelles ni tampoc la realitat de ses Caramelles en l'actualitat. I, pel que fa al text de ses Caramelles que surt reproduït, no es va fer esment que es tracta d'un dels textos que es pot considerar més representatiu, justament el que recull Isidor Macabich (Historia de Ibiza. Volum IV, 2a ed., pàg. 212-213) i que es transcrivia literalment, amb ortografia dialectal arcaica.

Per això, i per tal que tenguí la major difusió possible i per a general coneixement, es considera adient efectuar una publicació sencera de l'acord del Ple, amb reproducció de tot l'acord aprovat, inclosos els annexos.

Exp. 85/04, per a la declaració de ses Caramelles de Nadal com a bé etnològic d'interès cultural immaterial. Resolució d'al·legacions i declaració.

ACORD del Ple del Consell Insular d'Eivissa i Formentera de data 28 de novembre de 2005, adoptat per majoria:

- 1.- DESESTIMAR les al·legacions presentades per l'Ajuntament d'Eivissa.
- 2.- DECLARAR com a bé etnològic d'interès cultural immaterial ses Caramelles de Nadal. La seua descripció figura a l'annex d'aquest acord.
- 3.- NOTIFICAR aquest acord als interessats (inclòs, entre d'altres, el Bisbat d'Eivissa), als ajuntaments de les Illes Pitiüses i al Govern de les Illes Balears, i publicar l'acord en el BOIB i en el BOE.
- 4.- INSCRIURE'L en el Registre Insular de Béns d'Interès Cultural.

ANNEX I:

'La Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Historicoartístic (CIOTUPHA), en sessió ordinària de data 17-2-2005, va adoptar acord d'incoació de l'expedient administratiu per a la declaració com a bé d'interès cultural immaterial de ses Caramelles de Nadal, assumpte que havia estat estudiat prèviament per la Ponència Tècnica de Patrimoni Històric en sessió de data 28-1-2005.

S'han dut a terme els tràmits preceptius, de conformitat amb la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), per a la seua declaració.

En data 4 d'agost de 2005 (RGE 17.940) va tenir entrada en el Consell Insular escrit de l'Ajuntament d'Eivissa efectuant al·legacions en el tràmit d'audiència.

En data 7-10-2005 s'ha evacuat informe per la tècnica de Patrimoni Històric en relació amb les al·legacions efectuades i en data 10-10-2005 pel lletrat de la Corporació (que transcriu l'anterior), en el qual s'exposa:

'(...) B) Fonaments

L'Ajuntament d'Eivissa efectua dues al·legacions a l'expedient de declaració de ses Caramelles de Nadal com a BIC immaterial.

A l'al·legació primera fa una referència a la Llei 1/2002, de cultura popular i tradicional, i exposa que es va modificar la Llei del patrimoni històric de les Illes Balears per poder incoar expedient de declaració de BIC de ses Caramelles de Nadal. I a la segona fa una observació en el sentit que s'hauria de tenir en compte que també existeixen ses Caramelles de Pasqua.

Aquests arguments són del tot innocus pel que fa a la declaració de BIC de referència, i no poden prosperar com a motiu de la no-declaració. En primer lloc, s'ha d'observar que en cap moment es qüestiona la importància històrica i cultural de ses Caramelles de Nadal (que és el que pretén destacar l'Administració Pública, en consecució de l'interès general), i en segon lloc, no s'invoca cap motiu de nul·litat o anul·labilitat dels prevists als articles 62 i 63 LRJPAC. L'Ajuntament únicament efectua dos breus comentaris a l'expedient, però que no suposen un obstacle jurídic a la declaració que es pretén dur a terme.

Pel que fa a la primera al·legació, s'ha de fer constar que la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), després de la modificació efectuada per la Llei 8/2004, de 23 de desembre, de mesures tributàries, administratives i de funció pública (BOIB núm. 186, de 30-12-2004) –en vigor des de l'1 de gener de 2005– preveu expressament la possibilitat de la declaració de BIC per a un bé immaterial, que abans només reservava únicament als béns mobles i immobles. I això, no afecta en res l'existència de la Llei de cultura popular.

Concretament, l'art. 36 de la Llei 8/2004, i pel que fa a la LPHIB, disposa:

S'afegeix un paràgraf a l'article 5, amb la redacció següent:

'Dins els béns etnològics immaterials que integren el patrimoni històric de les Illes Balears, tenen la consideració de béns d'interès cultural immaterial aquells de més vàlua, rellevància i arrelament i que, com a tals, així siguin declarats, conformement amb el que estableix l'article 67 d'aquesta llei'.

S'afegeix un paràgraf a l'article 67, amb la redacció següent:

'3. Dins els béns etnològics immaterials que integren el patrimoni històric de les Illes Balears, els de més vàlua, rellevància i arrelament han de ser objecte de protecció particular mitjançant la declaració d'aquests com a bé d'interès cultural immaterial. La declaració s'ha de dur a terme per acord plenari del consell insular competent, tot seguint el procediment establert amb caràcter general en el capítol primer del títol I d'aquesta llei, amb les adaptacions degudes i necessàries al caràcter immaterial o intangible del bé o béns de què es tracta.

L'acord de declaració d'un bé d'interès cultural immaterial ha de definir les característiques que el componen i els elements que li són propis.

Els poders públics de les Illes Balears han de vetllar per protegir i per promoure adequadament els béns etnològics immaterials que integren el patrimoni històric de les Illes Balears i sobretot aquells béns declarats d'interès cultural immaterial, com també per conservar-ne els elements essencials, sense perjudici, en el supòsit específic i concret de les festes declarades d'interès cultural, del que es disposa en la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional, atenent l'evolució natural i l'adaptació històrica de cada festa'.

En conseqüència, la declaració de BIC de ses Caramelles de Nadal encaixa plenament amb l'articulat de la LPHIB, i l'existència de la Llei de cultura popular no obsta que, si un determinat bé etnològic se subsumeix dins el concepte legal de BIC immaterial, aquesta declaració s'efectuï d'acord amb el procediment establert.

Quant a la segona al·legació, es planteja més bé una qüestió d'oportunitat. En aquest sentit, i ja que ens trobam amb una qüestió eminentment tècnica, s'ha evacuat informe per part de la tècnica de Patrimoni Històric (en el qual també es pronuncia sobre la primera al·legació), de data 7-10-2005 del següent tenor literal:

'Ateses les al·legacions presentades per l'Ajuntament de la Ciutat d'Eivissa, amb Registre General d'Entrada en aquest Consell Insular núm. 17940 de 4 d'agost de 2005, sobre l'expedient de declaració de ses Caramelles de Nadal com a Bé d'Interès Cultural Immaterial, informam respecte a l'al·legació núm. 1:

Que la cultura dels pobles es refereix tant als elements materials com a

tota aquella part intangible i immaterial com són les creences, els costums i les tradicions, el cançoner, els mites, contes, llegendes, oficis i artesanies... tot forma part del concepte global de cultura, per tant, qualsevol element no material de rellevància històrica i artística s'ha de poder protegir i per tant s'ha de poder declarar BIC, en la seua categoria d'immaterial.

Que malauradament els termes de popular i tradicional confereixen a les expressions culturals un concepte de quotidianitat, per altra banda no exempta d'interès social i antropològic, però amb un punt de vista més sincrònic que no diacrònic, deixant de banda la seua evolució i el seu valor històric, i ses Caramelles són una expressió cultural que possiblement es remunta a més de cinc segles d'antiguitat, ja que de la interpretació dels gotxos a la mare de Déu ja se'n troba una transcripció en el Llibre Vermell de Montserrat, sota el títol de Ballada dels goigs de nostra Dona en vulgar cathallan a ball redó, manuscrit datat el segle XIV.

D'altra banda, és cert que la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, preveu en el seu art. 5 que les celebracions de les festes tradicionals pròpies de la cultura popular de les Illes Balears d'especial arrelament i rellevància poden ser declarades festes d'interès cultural, però entenem que les Caramelles de Nadal més que una festa tradicional, com ara podria ser sa benedada popular del dia 8 d'agost, s'ha de considerar una manifestació cultural de gran importància històrica i artística, tant pel que fa les seues arrels, la seua antiguitat, la seua escassa evolució, més deguda a la seua transmissió oral, que no als canvis provocats pel pas dels anys, i a la seua peculiaritat musical, arcaiques tant pel que fa a la música com pel cantar redoblat.

Totes aquestes característiques són prou significatives com per protegir aquestes cançons de tipus religiós, aquesta expressió cultural, com a Bé d'Interès Cultural en la seua categoria Immaterial, atès d'una banda que la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, ara preveu l'extensió de BIC a un bé immaterial, i d'altra, que tal com ja es va explicar en l'informe tècnic, les Caramelles de Nadal són la interpretació dels set goigs a la Mare de Déu per part d'una esquadra de caramellers, que són experimentats sonadors i cantadors, que amb la màxima solemnitat la Nit de Nadal, a la Missa de Matines, interpreten aquesta part del patrimoni musical pitius, d'origen ancestral i una mica incert però que musicalment tenen arrels morisques i una temàtica cristianocatalana. En aquest sentit l'historiador Isidor Macabich explica que la litúrgia del dia de Nadal canta en la segona antifona de Laudes que la Mare de Déu va tenir els seus propis goigs en honor a la virginitat: Genuit puerpera Regem cui nomen aeternum, et gaudia matris habens, cum virginitatis honore: nec primam similem visa est nec sequentem. La contemplació d'aquests goigs maternals passa a les seqüències o proses de l'edat mitjana, recordats en nombre variable per fixar-se finalment en set:

- 1.- L'encarnació del Fill de Déu en les puríssimes entranyes de Maria
- 2.- El naixement de Jesús en el portal de Betlem
- 3.- L'adoració dels Reis Mags
- 4.- La resurrecció de Crist
- 5.- L'ascensió de Crist al Cel
- 6.- La vinguda de l'Esperit Sant al Col·legi Apostòlic
- 7.- L'Assumpció de la Mare de Déu al cel

La rellevància d'aquesta antiga expressió artística és més que justificativa per a promoure la seua declaració, la seua protecció i el seu estudi i difusió com a BIC Immaterial.

Respecte a l'al·legació núm. 2 que fa referència a ses Caramelles de Pasqua, i atesa la dificultat de documentar un tema del que fins ara es troben poques referències escrites, tècnicament semblava més adient començar amb la declaració i la protecció de ses Caramelles de Nadal, més ben conegudes deixant per més endavant el tema de ses Caramelles de Pasqua que poden tenir una evolució i un context històric diferent. Tanmateix semblen molt més significatives i conegudes ses Caramelles de Nadal.

No obstant això, cal recordar que la Conselleria de Patrimoni Històric va oferir una beca d'investigació a dos joves professionals de l'estudi de la música i la tradició pitiusa per tal d'estudiar, documentar, investigar tant des d'un punt de vista tècnic com històric, i realitzar enregistraments i treball de camp, sobre el tema del cançoner pitius en general i, en concret ses Caramelles i les esquadres de caramellers antigues i actuals. Sens dubte, a partir d'aquest estudi portat a terme per Jaume Escandell i Cati Marí Serra, podem, amb més coneixement de causa, protegir i fomentar aquest element tant peculiar de la nostra cultura local, com són ses Caramelles de Nadal, i avaluar si també s'han de protegir ses Caramelles de Pasqua.

Ateses totes aquestes observacions, s'informen desfavorablement, des del

punt de vista tècnic, les al·legacions efectuades i, en conseqüència, s'informa favorablement la declaració de ses Caramelles de Nadal com a BIC immaterial, informe que s'eleva a la superioritat als efectes oportuns'.

S'ha de tenir en compte que el Consell Insular exerceix facultats discrecionals a l'hora de decidir si protegeix un bé amb la declaració de BIC o no, i aquesta facultat discrecional exigeix una motivació, per poder saber si és una decisió arbitrària o no, i en el present cas, les característiques de ses Caramelles de Nadal, la seua singularitat, han fet que es consideràs oportuna la seua protecció historicopatrimonial, en persecució de l'interès públic, i això està degudament justificat al llarg de tot l'expedient (per exemple, informe-memòria que consta als folis 2-35, annex de l'acord d'incoació, informe favorable de la UIB).

La CIOTUPHA, en ús de les seues facultats, basant-se en la proposta de la Ponència Tècnica de Patrimoni Històric, va considerar que ses Caramelles de Nadal tenen un valor que les fa mereixedors de protecció, i en conseqüència, a l'empara de la LPHIB, adoptà l'oportú acord d'incoació.

A l'expedient es troba tota una documentació que justifica el valor patrimonial històric del que es vol protegir.

S'han dut a terme els tràmits preceptius, de conformitat amb la LPHIB per a l'efectiva declaració, com a BIC, d'aquest bé.

Tot de conformitat amb l'art. 67.3 de la LPHIB la declaració s'ha de dur a terme per acord plenari del consell insular competent, tot seguint el procediment establert amb caràcter general en el capítol primer del títol I d'aquesta llei, amb les adaptacions degudes i necessàries al caràcter immaterial o intangible del bé o béns de què es tracti, i l'art. 10.1 assenyala que la declaració s'efectuarà, a proposta de la CIPHA (ara Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Historicoartístic, en haver entrat en vigor el nou Reglament orgànic de la Corporació, aprovat definitivament pel Ple del Consell en data 20-2-2004 (BOIB núm. 32, de 6-3-2004).

Atès el que disposa l'art. 82.1 de l'esmentat Reglament orgànic, aquest assumpte haurà de passar prèviament per la Ponència Tècnica de Patrimoni Historicoartístic, en preveure's que els informes i les propostes de la Ponència Tècnica seran previs i preceptius (llevat en els casos d'urgència apreciats per la Comissió amb el vot favorable de la majoria dels presents).

Per tot l'anterior, s'informen desfavorablement les al·legacions presentades per l'Ajuntament d'Eivissa i, en conseqüència, s'informa favorablement la declaració de ses Caramelles de Nadal com a bé d'interès cultural immaterial, informe que s'eleva a la Ponència Tècnica de Patrimoni Històric per tal que realitzi, en el seu cas, la corresponent proposta a la Comissió Insular per tal que l'elevi al Ple del Consell per a l'adopció de l'acord de declaració.

Així mateix, es vol fer constar que, de conformitat amb l'art. 67.3 LPHIB, l'acord de declaració d'un bé d'interès cultural immaterial ha de definir les característiques que el componen i els elements que li són propis.

Una vegada adoptat l'acord de declaració pel Ple del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, si és el cas, s'haurà de notificar als interessats, a l'Ajuntament on radica el bé i al Govern de les Illes Balears, i es publicarà en el BOIB i en el BOE, i s'inscriurà en el registre insular de BIC.

Aquesta és l'opinió de qui subscriu, la qual se sotmet a qualsevol altra millor fonamentada en dret'.

Vist que després de la deliberació oportuna, la Ponència a la sessió de dia 21 d'octubre de 2005, per unanimitat, va acordar d'eleva a la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric la següent PROPOSTA D'ACORD, perquè l'elevi, si n'és el cas, al Ple de la Corporació:

1. Desestimar les al·legacions presentades per l'Ajuntament d'Eivissa.
2. Declarar com a bé etnològic d'interès cultural immaterial ses Caramelles de Nadal. La seua descripció figura a l'annex d'aquest acord.
3. Notificar aquest acord als interessats, als ajuntaments de les Illes Pitiüses i al Govern de les Illes Balears, i publicar l'acord en el BOIB i en el BOE.
4. Inscriure'l en el Registre Insular de Béns d'Interès Cultural.

Vist tot l'anterior, la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Historicoartístic (CIOTUPHA) d'Eivissa i Formentera, per majoria, a la sessió de dia 14 de novembre de 2005, i per tal que s'elevi al Ple de la Corporació, adopta el següent

ACORD:

- 1.- DESESTIMAR les al·legacions presentades per l'Ajuntament d'Eivissa.
- 2.- DECLARAR com a bé etnològic d'interès cultural immaterial ses Caramelles de Nadal. La seua descripció figura a l'annex d'aquest acord.
- 3.- NOTIFICAR aquest acord als interessats (inclòs, entre d'altres, el Bisbat d'Eivissa), als ajuntaments de les Illes Pitiüses i al Govern de les Illes Balears, i publicar l'acord en el BOIB i en el BOE.
- 4.- INSCRIURE'L en el Registre Insular de Béns d'Interès Cultural'.

ANNEX II:

'LES CAMELLES I EL SEU ORIGEN

Les caramelles són segurament l'expressió més antiga del cançoner pitiús. Aquest cançoner presenta dues maneres diferenciades de cantar: el glosat i el redoblat (d'aquesta última manera formen part les caramelles). Per l'antiguitat i altres trets que les caracteritzen són perfectament considerables com un bé patrimonial cultural de caràcter immaterial.

La cançó redoblada és un recitat amb acompanyament musical, encara que amb un àmbit sonor molt estret, d'unes tres o quatre notes. Comença el cant per la nota més aguda i baixa esglaonadament fins a la més greu. Al final de cada frase musical, que comprèn dos versos, es fa un redoblat, que és una vibració gutural particular que s'allarga cada quatre versos. És un tipus de cant molt arcaic, possiblement d'origen magrebí, introduït pels àrabs. Aquesta cançó redoblada té la seua màxima expressió en les Caramelles, que són el cant religiós de Nadal en honor de la Mare de Déu, interpretades la Nit de Matines, abans, durant o després, segons l'època històrica, de l'ofici religiós. Les caramelles estan interpretades per l'esquadra de caramellers: el sonador amb el tambor i la flaïta, i els dos cantadors, un amb les castanyoles i l'altre amb l'espasí. Cal fer notar que l'espasí, a diferència de les esquadres de ball, no manca mai i la seua presència és molt rellevant. I, encara que temàticament es corresponen a les caramelles o goigs catalans, musicalment no hi tenen res a veure, ja que el redoblat és anterior a l'arribada dels catalans. La paraula caramelles a Catalunya ha derivat cap a costums més profans i lúdics, a Eivissa sempre s'ha referit al cant religiós de la Missa de Matines.

Les Caramelles de Nadal són la interpretació dels set goigs a la Mare de Déu per part d'una esquadra de caramellers, que són experimentats sonadors i cantadors, que amb la màxima solemnitat la Nit de Nadal, a la Missa de Matines, interpreten aquesta part del patrimoni musical pitiús, d'origen ancestral i una mica incert però que musicalment tenen arrels morisques i una temàtica cristianocatalana. En aquest sentit l'historiador Isidor Macabich explica que la litúrgia del dia de Nadal canta en la segona antífona de Laudes que la Mare de Déu va tenir els seus propis goigs en honor a la virginitat: *Genuit puerpera Regem cui nomen aeternum, et gaudia matris habens, cum virginitatis honore: nec primam similem visa est nec sequentem*. La contemplació d'aquests goigs maternals passa a les seqüències o proses de l'edat mitjana, recordats en nombre variable per fixar-se finalment en set:

- 1.- L'encarnació del Fill de Déu en les puríssimes entranyes de Maria
- 2.- El naixement de Jesús en el portal de Betlem
- 3.- L'adoració dels Reis Mags
- 4.- La resurrecció de Crist
- 5.- L'ascensió de Crist al Cel
- 6.- La vinguda de l'Esperit Sant al Col·legi Apostòlic
- 7.- L'Assumpció de la Mare de Déu al Cel

Aquestos goigs ja es troben transcrits en el Llibre Vermell de Montserrat, sota el títol de Ballada dels goigs de nostra Dona en vulgar cathallan a ball redó, manuscrit datat el segle XIV, i segons Isidor Macabich es cantaven la vigília amb passos de dansa i al so de 'gemecs i flabiols', i que sembla evident que es tracten d'una versió dels esmentats Septem Gaudia, que eren ben coneguts pels eivissencs, ateses les nombroses visites a Montserrat a què fan referència els nostres documents de principi de segle XV.

Etimològicament la paraula caramelles es refereix a una espècie de flabiol (extret ja antigament de calamellus 'canonet', diminutiu de calamus 'canya'). I Coromines assenyala que el mot ha passat a designar els cors populars amb ocasió de les grans festes religioses: segurament perquè eren en altre temps uns cors que cantaven acompanyant-se amb el so de flabiolers, fent menció específica de les cançons que es cantaven per Nadal a l'illa d'Eivissa, recollint la descripció que en fa Castelló, i que és molt semblant a la que fa Josep Clapés el 1915, i que després recull Isidor Macabich, fent unes llesu correccions ortogràfiques. Versió que també cita l'historiador Joan Marí Cardona. I, encara anant més enllà, Macabich cita Ramon Muntaner en la seua Crònica sobre el naixement de

Jaume I, en què es cantaren set misses consecutives a Santa Maria durant set jorns per los set goigs que ella hac del seu fill. Cada una d'aquestes misses incloïa el cant dels set goigs, tal com es rubrica en un missal editat el segle XVI a la Seu d'Urgell. Goigs que són els mateixos que els del Llibre vermell de Montserrat. Per tant, Isidor Macabich afirma que la mateixa antiga devoció dels set goigs de Maria corresponen a les nostres Caramelles de Nadal i constitueixen l'expressió més interessant del nostre folklore religiós, amb la particularitat que el cinquè goig es dedica a l'Ascensió de Crist i el sisè és la vinguda de l'Esperit Sant i la mort de la Mare de Déu. Amb l'assessorament del músic Manuel García Matos de l'Institut Espanyol de Musicologia del CSIC, Macabich afirma que la tradició de les Caramelles, tot i no semblar-se en la música, prové de la tradició catalana. En canvi, li sembla molt marcada la influència aràbiga de l'estil musical, especialment si ens referim a la cançó redoblada.

A Eivissa, les Caramelles de Nadal sempre s'interpreten seguides d'uns goigs. Des del punt de vista musical, les Caramelles, com els goigs, tenen un sistema semblant. S'organitzen a partir de la successió d'un coblejoll que va apareixent entre les cobles. Aquestos gotxos poden anar variant. Es creaven goigs nous per acompanyar les Caramelles, i acostumaven a tenir una temàtica centrada en el Nadal. Ambdós, caramelles i goigs, tenen en comú el fet d'estar compostos per cobles i coblejolls amb la mateixa estructura, però la combinació dels mots no és la mateixa. Els goigs no presenten la repetició exacta dels mitjos mots. Ambdós són un cant sil·làbic interpretats amb un ritme senzill i constant, un ritme binari. Al final dels gotxos s'interpreta un Oferiment, amb el mateix ritme, però sense formar-ne part.

INTERPRETACIÓ DE LES CAMELLES

En la interpretació de les Caramelles és important l'ajustament de les veus dels dos cantadors, que han de tenir compenetració i complicitat. Dins la cobla, els primers mots són interpretats per un cantador i més o menys a la meitat, el substitueix el seu company. En el coblejoll canten simultàniament i han de fer les redoblades al mateix temps, per la qual cosa és important la velocitat en què fan aquesta redoblada, de la qual parteixen la durada i la nota base. Les redoblades es troben ordenades: en el primer mot es fa redoblada llarga, la resta són curtes (amb alguna excepció) i la darrera es torna a fer llarga. El mot suposa la base organitzadora del cant de les Caramelles, tant en els Goigs a Maria com en els que segueixen. Consisteix en la reunió de dos versos o mitjos mots, els quals sempre tenen la mateixa lògica de relació. Les síl·labes que formen els mots tenen totes la durada d'una pulsació rítmica, exceptuant la darrera síl·laba de cada mig mot, la qual ocupa dues pulsacions.

La cobla només presenta la simultaneïtat entre una veu i el ritme i el coblejoll presenta una interpretació simultània de les dues veus i la flaüta, damunt la base rítmica dels instruments de percussió. La flaüta realitza un paper de contracant respecte als cantadors, en una tessitura molt més aguda.

L'àmbit melòdic del cant de les Caramelles és molt reduït, aproximadament se situa en un interval de quarta. L'afinació és molt variada i és difícil reduir-la a notes concretes.

La redoblada és una tècnica molt comuna en la tradició pitiüsa i habitual en la cançó profana que consisteix en la repetició de dos graus: greu i agut, passant successivament i en un ritme variable, pels dos nivells.

TEXT

Les caramelles que es troben repartides per les Pitiüses podrien partir d'una mateixa versió en la qual totes les cobles tenguessin un mateix nombre de mots, i haver-se anat combinant de diferents formes, amb el transcurs del temps, a causa que es cantaven de memòria i es transmetien oralment, cosa que provocava unes transformacions atesa aquesta forma tradicional de transmissió, i també al fet que cada cantador, amb el seu propi estil, havia de fer anar bé cada un dels cops de veu. Aquesta arrel comuna, a pesar de la diversitat interpretativa, fa que la declaració afecti per igual totes les versions interpretades a l'actualitat i que s'adaptin a l'esquema interpretatiu, temàtic i musical descrits al present informe. Un dels textos que es pot considerar més representatiu és el que recull Isidor Macabich (Historia de Ibiza. Volum IV, 2a ed., pàg. 212-213) i que es transcriu literalment:

¡Sant gotx prensipal,
que és nat Fill de Déu!
¡Mare esperital!
¿Qui em vol uf?
¡Sant gotx prensipal,
que és nat Fill de Déu!

—
Fonc lu primer gotx
quan, Reina del Cel,
paríreu sent Verge,
al sant Fill de Déu.
Així us avisava
l'àngel Gabriel:
'¡Salut, oh Maria!
es té d'encarnar
en tu quan vendrà
Jesús, Fill de Déu'.
Sant gotx...

—
El segon gotx fonc
que Jesús ja és nat;
baixen del Cel àngels
dunant claredat
a lus pastorets
i diguent-lus ¡pau!
'¡Pau, els van diguent,
que el Senyor és nat
allà dins Bel-lem;
entrem-lu a adurar,
que si això feim
mus pudrem salvar'.
Un bon salvament
mus vuiga Déu dar
la glòria a tots,
tots lus pecadors,
¿Qui em vol uf?
Sant gotx...

—
Font lo terser gotx
quan l'Estel lluent
als treis Reis guià
des de l'Urient
i els va encaminar
on el Fill de Déu
'via nascut, sent-hu
el senyor del Cel.
Que mus vuiga dar
la glòria a tots,
tots lus pecadors.
¿Quiem vol uf?
Sant gotx...

—
El quart fons, ¡oh Verge!
al presentar Vós
vostru Fill amat
als Reis i als pastors.
Sent-curanta dies
tenim de perdó,
i molts altres fent-li
venerassió.
Pregau Vós, ¡oh Mare!
vostru'n fill mus dó,
digueu-li que ens donga
la glòria a tots,
tots lus pecadors.
¿Qui em vol uf?
Sant gotx...

—
I fonc el quint gotx
quan s'en empujà
Jesucrist al Cel
mentres que cantà
el món, enyurant-lo,
apenes s'en va:
'Grans seran els plors
de qui no us veurà
i més grans es gotxus
de qui us gusará'.
A n'es bons i es mals
venreu a jutjar
en bon jutjament
vulgueu-mus dunar
la glòria a tots,

tots lus pecadors.
¿Qui em vol uf?
Sant gotx...

És el sisè gotx
quan l'àngel diví
del cel descendeix
del Sant Esperit
per l'ànima rebre
de qui va murir;
ell la treu del cos
cap a l'Infinit
i a jutjar la duu
al Tribunal Diví,
i e-hu faran de totes,
que té de ser així,
!Preguem a Jesús!
¿Qui em vol uf?
Sant gotx...

I fonc el setè
Lu guapu i hermós
del ressebiment
que del Cel la Cort
fé a la Verge Mare
quan l'Assunció:
ressignaren-la
'n cadira mijó;
curunaren-la
de molt belles flors;
presentaren-la
a Déu gluriós
i li varen dir:
'Ai, mirau, Senyor,
quin present tan fi
que avui vus fa'l mon!
Pregau Vós, 'oh Mare!
Vostru 'n Fill mus dó,
Vostru 'n Fill mus dó
la glòria a tots,
tots lus pecadors.
¿Qui em vol uf?
Sant gotx...

ELS BÉNS MOBLES VINCULATS A LES CAMELLES

Els béns mobles vinculats a l'immoble són evidentment els instruments musicals que componen l'esquadra de caramelles: tambor, flauta, castanyoles i espasí.

LES CAMELLES AVUI

Les fonts bibliogràfiques i orals consultades confirmen una tradició continuada sense gaires entrebancs fins a la Guerra Civil, que truncà aquesta i altres manifestacions culturals del poble pitiús. Es produí una tímida recuperació a partir de final dels anys 50 i 60 del segle XX i, darrerament, sens dubte per l'esforç de vells caramellers de no perdre aquesta tradició es varen anar ensenyant nous caramellers, que ara són els mestres d'una nova generació més jove.

A Sant Josep destaquen a principi de segle XX en Vicent d'en Puvil, els germans de can Pujolef, en Vicent Lluca i Pep Rota, en Vicent i en Toni de can Tomàs, en Vicent Pujol i en Pep Xica i, després de la Guerra Civil, es va realitzar el primer enregistrament que es recorda, l'any 1948, per part de Vicent Pujol, recordat com un dels millors, i en Pep Xica. A la banda de Sant Jordi hem de destacar l'esquadra dels Margalits. Aquí es produí un salt fins a l'inici dels anys 90, que reiniciaren els joves Toni Manonelles i Vicent Palermet, que partiren de la lletra que Pep Palermet, avi del segon, anotà el 1958 de la versió de Vicent Puvil. Cal esmentar que Toni Manonelles aportà la influència d'altres tradicions, en haver passat per l'escola de caramelles de Vicent Bufí, escola de la qual han sortit la majoria de caramellers joves que trobam avui a Eivissa.

Fora de Sant Josep i Sant Jordi hem d'esmentar Joan Lluç, darrer sonador i carameller que va ajudar Vicent Bufí a recuperar la tradició, i Toni Guillem que també pertany a la saga dels vells caramellers. Són hereus musicals del sonador Miquel, els caramellers de Sant Joan, en Lluís Seni i algun membre més dels actuals Xacoters de sa Torre, com en Xico Bufí, fill, i els caramellers de can

Bonet. D'aquest grup hem de destacar l'enregistrament en vídeo d'una interpretació de caramelles per part de Vicent Bufí, en Joan Lluç i en Miquel Ferrer. I, posteriorment, l'enregistrament d'un CD editat pel Consell Insular interpretat pels Xacoters de sa Torre.

Una altra tradició que sembla que no va conèixer interrupció és la de Santa Eulària des Riu, on no es va deixar de cantar cap any al llarg del segle XX, amb cantadors com els germans de can Pere Marí, en Pep Costa de sa Creueta, en Toni d'en Cosmi, en Toni Guillem de sa Roca Llisa i en Pep de na Fala des Trull d'en Vich, i els sonadors Macià i Mosson, que destacaren des dels anys vint fins als anys seixanta. Trobam un text manuscrit de l'any 1948, recollit per Joan Ramon Bufí, de can Mosson des Coloms de Baix, que és qui ensenyà els caramellers de l'esquadra vella de Santa Eulària, que interpretaren les Caramelles entre els anys seixanta i noranta, i ja eren uns vuit membres: en Joan d'en Teuet, el sonador Mariano Noguera de sa Cova, en Mariano de n'Andreu, en Juan José Noguera de sa Cova, el sonador Miquel Serra Escandell d'en Joanó, en Corda, 'es Rubio' i es sonador Toni Petit. A Santa Eulària, potser per aquesta continuïtat o també pel fet d'haver-hi més cantadors i sonadors, l'esquadra de caramellers no es limita a tres persones, sinó que és més nombrosa, fins a set o vuit membres. Avui són sis membres: quatre cantadors que canten a parelles i dos sonadors.

A Formentera, actualment no se'n canten, però hi hagué tradició fins als anys seixanta, i hi destacaven Pep Torres Simó, Jaume Roig i Vicent Mayans Ferrer. Es guarda una gravació dels anys setanta i una altra de 1981, interpretada aquesta última per Pep Castelló, Xomeu Juan i Vicent Cardona.

Atès el caràcter immaterial d'aquesta expressió cultural ancestral d'arrels morisques i temàtica cristianocatalana, i atesa la seua transmissió oral al llarg dels segles, cal englobar les diferents versions que han arribat fins al segle XXI, i que a pesar de les diferències de mots i expressions, tenen com a base les versions recollides per escrit pels diferents autors antics, entre altres Josep Clapés, Isidor Macabich i Joan Castelló, i que com a tals mereixen la protecció que es deriva de la Llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, segons la modificació efectuada per la Llei 8/2004, de 23 de desembre'.

La qual cosa es publica per a general coneixement i als efectes oportuns.

El President del Consell Insular d'Eivissa i Formentera,
Pere Palau Torres

Eivissa, 23 de març de 2006.

— o —

Num. 5843

Bases de la convocatòria de beques d'investigació en matèria de Patrimoni Históricoartístic

1. Objecte

La present convocatòria té per objecte la concessió de sis beques d'investigació (una per a cadascuna de les modalitats que s'assenyalen a continuació), en règim de concurrència competitiva i d'acord amb els principis d'objectivitat i publicitat:

A) Estudi, buidatge d'arxius i enregistrament documental sobre l'exili republicà a Amèrica. Es tracta d'un estudi sobre les persones, els seus motius i la seua trajectòria, que varen viatjar a Amèrica després de la Guerra Civil espanyola i a causa d'ella. Aquest estudi complementarà l'estudi iniciat sobre els exiliats republicans que viatjaren a Europa i Nord d'Àfrica. La finalitat és la realització d'un documental multimèdia sobre els exiliats a Amèrica, les despeses del qual s'inclouen amb l'import de la beca. El documental passarà a formar part dels fons gràfic de l'Arxiu d'imatge i so.

B) Estudi etnogràfic i arqueològic de ses Marrades de Corona. Es tracta d'un estudi monogràfic d'una àrea molt concreta de Corona, des de dos vessants: arqueològic atenent els vestigis materials que fins ara s'han localitzat, i d'altra la pervivència al llarg dels segles d'una economia basada en l'autoconsum i en les tasques que conduïen a l'aprofitament dels recursos forestals, tant si eren fruit d'una professionalització com si eren part de les tasques complementàries d'una casa pagesa.

C) Estudi, documentació i projecte expositiu sobre les noves col·leccions del museu d'etnografia d'Eivissa, entre d'altres oficis de selleter, ebenisteria i eines del camp. Es tracta d'un estudi exhaustiu de les noves col·leccions incorporades al Museu d'Etnografia d'Eivissa, entre les quals destaquen els oficis de